

Kestävän kehityksen toimikunnan kokous

Aika	27.2.2023 klo 12-13.30
Paikka	Pankkisali, ympäristöministeriö, Aleksanterinkatu 7
Aihe	Suomen kansallisen Agenda2030 –toimeenpanon arvioinnin tulokset

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja ministeri Ville Skinnari avasi kokouksen klo 12.03.

Kestävän kehityksen teemat ovat tärkeitä kevään eduskuntavaaleihin ja uuden hallitusohjelman laadintaan valmistauduttaessa. Avointa keskustelua on tärkeää jatkaa ja katsoa totuutta silmiin, miten meidän tapamme toimia muuttuvat ja mitä meidän pitää parantaa, kun haluamme parantaa asioiden tilaa. Heinäkuussa järjestettävä YK:n kestävän kehityksen korkean tason seurantakokous (*High Level Political Forum on Sustainable Development*) ja muut kansalliset ja kansainväliset kokoukset ja tilaisuudet ovat tärkeitä tämän vuoden aikana.

Tänään 27.2.2023 julkaistu kansallisen Agenda 2030:n toimeenpanon arviointi antaa meille oleellista tietoa siitä, miten voimme kommunikoida entistä tehokkaammin kansallisella ja globaalilla tasolla. Tärkeitä ovat ympäristökestävyys, kestävä kulutus ja globaali ulottuvuus. Nyt on kyse tuloksista ja niiden saavuttamisesta, eikä enää vain kuinka paljon meillä on käytettävissä rahaa toimiin. Raportti sisältää käytännön suosituksia, miten pääsemme entistä paremmin tavoitteisiimme. Miten hyödynnämme osaamistamme ja olemassa olevia yhteistyökäytäntöjämme ja niitä asioita, joihin olemme panostaneet toiminnoissamme eri puolilla Suomea ja kansainvälisillä kentillä.

2 Pääsihteeristön ajankohtaiset

Juuri julkaistu arviointi on tärkeä toimikunnankin työn kehittämiseksi. Tämän kokouksen lisäksi arviointia tullaan käsittelemään erillisessä työpajassa.

Toimikunnan 30-vuotisjuhlavuosi on meneillään ja se on kestävän kehityksen toimikunnan ja Suomen koko yhteiskunnan kestävän kehityksen työn juhlavuosi. Vuoden aikana on tulossa mm. valtakunnallinen kestävän kehityksen kirjoituskilpailu ja toimikuntalaisten ja heidän verkostojensa yhteinen viestintäkampanja. Viestintäkampanjassa on tarkoitus toteuttaa yhteistyössä toimikuntalaisten tavoitteita. Pääsihteeristöön (taru.savolainen@gov.fi) kannustetaan olemaan yhteydessä, jos toimikuntalaisissa on kampanjasta innostuneita viestinnän osaajia. Suunnittelutyötä tehdään tällä hetkellä toimikunnan työvaliokunnan jäsenten viestijöistä rakentuvassa ryhmässä.

Nuorten Agenda 2030 -ryhmän yhteyteen on perustettu nuorten ilmasto- ja luontoryhmä ja [Allianssin siihen toteuttama haku on auki 8.3. asti.](#)

Toimikunnan työpajoja on suunniteltu keväälle kolme. Niissä tulee olemaan aiheina mm.

- Suomen Agenda2030 kansallisen toimeenpanon arviointi ja siitä nousevat kehittämistarpeet
- kestävä kehityksen strategian seurannan kehittäminen / miten seurata muutosta strategian systeemisillä muutosalueilla
- hyvinvointialueiden, maakuntien ja kuntien rooli kestävä kehityksen strategian toimeenpanossa

Keväälle on suunniteltu myös avoimia aamukahvitilaisuuksia ja niihin suunniteltuja aiheita ovat mm.

- Talousajattelun ja talouden mittaristojen muutos
- biodiversiteetti ja kestävä kehitys
- Suomen kaupunkien ja kuntien VLR-työ, ja siihen liittyvä Ahvenanmaa yhteistyö
- Julkisen sektorin rooli TKI-yritysten SDG-työhön

Työvaliokunnan työ tukee pääsihteeristön työtä arvokkaalla tavalla. Uusi yhteistyö toimikunnan viestintähenkilöiden kanssa on lähtenyt hyvin käyntiin.

Toimikunnan strategian seurantatyö on alkamassa, toivotaan toimikuntalaisia aktiivisesti mukaan. Työhön tullaan palkkaamaan piakkoin konsultti. Ensimmäiset seurannat valmistuvat syksyllä 2023 ja keväällä 2024, ja niitä on tarkoitus hyödyntää Suomen raportoidessa YK:lle heinäkuussa 2024 seuraavassa VNR:ssä.

Vuosittainen kestävyysarviointi tullaan tekemään strategian muutosalueiden osalta. Se tehdään hallituksen budjettityöskentelyn ja politiikkatyön tueksi.

Valtioneuvoston kestävyysajattelun pyöreän pöydän keskustelujen sarja on meneillään ja työn tavoitteena on vahvistaa politiikkajohdonmukaisuuden huomioimista kestävyystoimien toimintatavoissa.

Toimikuntalaisia kannustetaan käyttämään vuoden aikana omassa viestinnässään pääsihteeristön 30 -juhlavuodelle suunnittelemaa logoa. Toivotaan, että kaikki tekisivät ahkerasti työtä omissa verkostoissaan, jotta strategian lähestymistavat ja tavoitteet omaksuttaisiin mahdollisimman laajasti yhteiskunnassa.

3 Uuden kestävyyspaneelin esittäytyminen

Lassi Linnanen Aalto-yliopistosta on aloittanut vuoden vaihteessa puheenjohtajana. Juuri valittu pääsihteeristö aloittaa työt tällä viikolla.

Niko Soininen on Itä-Suomen yliopistosta ja on paneelin juristijäsen. Oikeudelliset ja perusoikeudelliset haasteet ovat mahdollisia ja todennäköisiä kestävyys murroksessa.

Katriina Siivonen Turun yliopistosta, paneelin varapuheenjohtaja, on toista kautta mukana toiminnassa. Hän tuo paneeliin tulevaisuuden, kestävyiden ja kulttuurin tutkimuksen taustaa. Miten erilaiset ilmiöt näkyvät mm. ihmisten elämässä, arjessa ja koulutuksessa.

Leena Aarikka-Stenroos Tampereen yliopistosta tuo paneeliin liiketoiminnan näkökulmaa sekä kiertotalous ja hiilineutraaliuden näkökulmia teollisuuden aloille ja yritysille. Tutkimusta

tarvitaan esimerkiksi siinä, mitä kiertotalouden toimintamallit tarkoittavat yrityksille. Liiketalouden logiikka tarvitsee kiertotalouden logiikkaa. Esimerkkinä betonielementtien uudelleen käyttäminen rakentamisessa ja teollisuudessa vaatii uudenlaista osaamista, johon pitää kehittää koulutusta. Lisäksi sääntelyn perusteet elementtien uudelleen käyttämiselle tulee olla kunnossa.

Anna-Maria Teperi on työterveyslaitokselta ja hän tuo asiantuntemusta ja näkökulmia kestävästä työyhteisön toimintaan sekä ihmisten osallistamiseen ja motivoimiseen. Meillä on jo kaikki työkalut olemassa muutoksen tekemiseen, mutta tarvitaan yhdessä toimimista, kaikkien osallistamista ja osaamisen hyödyntämistä työssä.

4 Suomen kansallisen Agenda2030 –toimeenpanon arvioinnin tulosten esittely ja keskustelu

Arvioinnin fokuksessa oli kansalliseen ja valtionhallinnon tasoon keskittyminen. Taustalla oli monipuolinen aineisto ja synteesi, joka pohjautuu koko aineistoon. Arviointi koostuu kyselyistä, työpajoista sekä maavertailusta (Alankomaat, Ruotsi ja Saksa).

Kuten tiedämme, Suomi on ollut monesti rankingeissa ensimmäisellä sijalla. Meillä on kuitenkin haasteita ja paljon tehtävää. Voitaisiin sanoa, että olemme puolivälissä matkaa. Sosiaalisessa ja taloudellisessa ulottuvuudessa Suomi on edelläkävijänä, mutta ekologisessa ja globaalissa vastuussa Suomella on haasteita. Suomi ollut aktiivinen ja strategioiden toimeenpaneminen on ollut aktiivista, systeeminen lähestymistapa näkyy yhä vahvemmin.

Kuitenkin poliittinen ja hallinnon taso tulisi saada tiiviimpään yhteistyöhön. Pitkäjänteistä toimeenpanoa tulee turvata ja viedä yhä enemmän konkreettisiin toimenpiteisiin. Läpileikkaavuus organisaatioissa on tärkeää. Haasteena toimijoille on asiakirjojen paljous. Nyt meidän tulisi keskittyä kansallisesti kriittisiin kehityskohtiin ja miten sitoutetaan kaikki toimijat yhteisiin tavoitteisiin. Suosituksena on, että valtionhallintoa ohjaavien strategioiden määrää tulisi vähentää ja saada kansalliset toimijat vahvemmin mukaan.

Tulosohjauksen tavoitteet tulisi olla selkeät, jotta tavoitteiden saavuttamista ja tuloksia pystytään mittaamaan paremmin. Eri ohjausmekanismien tulisi tukea toisiaan.

Suosituksena on, että huomioon otettaisiin entistä paremmin kestävästä kehityksen toimeenpanoa edistäviä ja estäviä vaikutuksia. Koko valtion talous on kestävästä kehityksen edistämistä, ei ole erikseen keke-budjetointia. Pilottiasteella olevaa keke-budjetointia tulee edistää integroida osaksi kokonaisvaltaista budjetointia. Vastuullisuusraportointi tulisi kiinnittää entistä paremmin ohjausjärjestelmään. Tulisi luoda motivoivia kannusteita. Tulosohjauksen ja säädösohjauksen ohjauskeinojen yhteen nivoutuminen on tärkeää. Kestävästä kehityksen tilaa koskevat tiedot tulisi saada laajasti kaikkien toimijoiden käyttöön.

Kestävästä kehityksen alueella on paljon toimijoita ja työnjako on paikoin epäselvä. Myös verkostojen tehtävät ja tavoitteet on koettu epäselviksi. Kestävästä kehityksen toimikunnan tehtävä muutosareenana koetaan tärkeäksi.

Suosituksena on, että verkostojen työnjakojen selkiytetään ja vältetään uusien ryhmien perustamista. Resurssit suunnataan sellaisiin verkostoihin, joissa korostuu poikkihallinnollinen toiminta. Toimikunnan roolia tulisi vahvistaa ja pyrkiä siihen, että nykyistä laajemmalla joukolla toimijoita olisi ääni toimikunnassa ja elinkeinoelämän edustajia tulisi saada puheenjohtajistoon. Myös tutkijapaneelien mandaatteja tulee vahvistaa toimikunnan toiminnassa.

Keskeiset haasteet lyhyesti:

- toiminnan organisointia selkeytettävä
- toimikunnan roolin painoarvo ei ole riittävä
- strategista ohjausta tulee suoraviivaistaa ja poikkihallinnollisuutta lisätä ilmiöiden ohjaukseen
- ilmiölähtöisen budjetoinnin sekä tulosohjauksen ja raportoinnin käytäntöjen kehittämistä tehostettava entisestään
- tutkimus- ja seurantatiedon vaillinaisen hyödyntäminen päätöksenteossa

Määrätietoista ja kunnianhimoista työtä jatkettava pitkäjänteisesti.

Nuorten kommenttipuheenvuoro

Nuorten Agenda2030-ryhmän kommenttipuheenvuorossa korostui, että kestävä kehitys on nuorille tärkeä asia. Nuorten haaveissa olisi, että Suomi olisi yhteiskunta jossa kannattaa toimia kestävästi. Tämä vaatii kannusteita ylhäältä ja hyvää kommunikaatiota yhteiskunnan eri toimijoiden välille. Myös parempaa ja kohdennettua viestintää olisi tärkeää lisätä, jotta nuoret saataisiin kiinnostumaan politiikasta ja yhteiskunnallisista asioista tulevaisuudessa. Suomella on tärkeä globaalirooli: meidän pitää vähentää jalanjälkeämme ja vahvistaa kädenjälkeämme. Tässä Suomen tulee näyttää esimerkkiä ja tukea muita sekä viedä aktiivisesti eteenpäin ja johtaa globaalia keskustelua. Emme saa tuudittautua siihen, että olemme nyt hyvässä ja johtavassa asemassa.

Kestävyyspaneelin kommenttipuheenvuoro

Kestävyyspaneelin puheenjohtaja Lassi Linnanen piti kestävyyspaneelin kommenttipuheenvuoron. Suomen yhteiskunnallisen tason mittaamisjärjestelmä on hyvä ja toimii selkeästi monella tapaa, mutta emme saa välttämättä riittäviä tuloksia aikaan. Jotta me voimme ratkaista kestävyshaasteita meidän pitää saada aikaan tuloksia. Suomi on kasvuriippuvainen yhteiskunta, jossa kaikkea mitataan kansantalouden kasvuna. Tarvitsimme realistisempia mittareita kansakunnan menestyksen mittaamiseen. Meillä mitataan tällä hetkellä paljon erilaisia asioita, mutta ne eivät tule meillä aktiivisesti hyödynnettäväksi ja osaksi toimeenpanoa, jolloin emme saa tuloksia aikaan. Tällaisesta ns. haitallisesta toimeliaisuudesta tulisi päästä eroon.

Ihmisen oppimisen polulla ratkaisevaa on koulutus ja taidot, mutta tarvitaan myös työelämän systeemitaitoja, tulkinnan kuvittelemisen taitoja ja eettisen toiminnan taitoja. Miten pystymme saavuttamaan erilaisia tulevaisuuden taitoja ja mistä tiedämme, mitä pitää tehdä, jotta taitomme kehittyvät ja samalla pystymme huomiomaan kestävä kehityksen sekä pysymään tasapainossa tulkinnan kuvittelemisen taitojen, eettisen vastuun taitojen ja vuorovaikutustaitojen kanssa.

Keskustelu

Todettiin, että suosituksiin on helppo yhtyä.

Keskustelussa nousi esille, että huolena on kaupunkien kilpailukyyn kasvattaminen, koska muutos ja kaupunkikehittäminen on hidasta. Huolelliset suunnittelumekanismimme eivät tue nopeaa toimintaa. Kaupungit ovat strategisten tavoitteiden toteuttajia ja niistä löytyy liiketoiminnallista halukkuutta ja se lisäisi kaupunkien kilpailukykyä, jos mekanismit toimisivat nopeammin.

Tuotiin esille, että ennakointitiedon hyödyntäminen kestävän kehityksen työn tukena lisää yhteiskunnan resilienssiä ja visioita tulevaisuudesta, johon ollaan menossa. Ekosysteemitilinpito tulee saada osaksi kansantalouden budjetointia.

Suomessa tärkeää on kokonaiskestävyyden vahvistaminen. Suomi on edistänyt aktiivisesti hyvinvointitaloutta sekä kansallisesta että kansainvälisesti. Sosiaali- ja terveysministeriöltä on tulossa tähän liittyvä julkaisu (STM:n julkaisusarja).

Tuotiin myös esille, että toimikunnan työskentelytapaan toivottaisiin muutosta. Toimintatapa nähdään kankeana. Tarvittaisiin nopeampaa toimintakykyä pienemmän toimintaryhmän/-ryhmien kautta. Toivotaan, että tämä otettaisiin huomioon toimikunnan uutta jäsenistöä nimitettäessä. Toimintatapojen uudistamisella voitaisiin saada uusia toimijoita mukaan. Keskustelussa tuotiin esille, että myös globaalin vastuun ulottuvuuksien arviointia sekä suosituksia ylivaalikautisiin toimiin kaivattaisiin.

Tarvitaan aktiivisia toimia asioiden käytäntöön viemiseksi ja globaalin vaikuttavuuden parantamiseksi. Kansainväliseen keskusteluun tulee panostaa, jotta saavutettaisiin tavoitteita.

5 Kokouksen päätös

Ministeri Skinnari toi esille loppusanoissaan viestiä, että on tärkeää nyt uskaltaa näyttää, että me osaamme. Tämä viesti on tärkeä myös globaalille tasolle. On pyrittävä viemään hallitusohjelmaan eväitä, jotta fiksu kestävän kehityksen politiikka jatkuu myös tekemisen tasolla eikä vain puheissa ja strategioissa. Uskalletaan näyttää, että me osataan! Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.30.